

ॐ तत्सत् परमात्माने नमः

श्री

नाटक

लक्ष्मीकान्त

वारसद्वार

नाटकुनां गायनो अने ४ अक्षर

श्री लक्ष्मीकान्त नाटक समाज

व्यंजनासं भगवत्पदासं मयारा.

मालिकः—श्री लक्ष्मीकान्त नाटक समाज.

दातृ मुद्राम—वीकांटा वारनभुवन थियेटर, अमदावाद

किंमत ४ आना

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ પ્રચલિત

ગુજરાતી કાવ્યશાસ્ત્ર વિભાગ

અનુક્રમિક નં. ૬૨૬ વિષય નં. ૭૮

પ્રથમ પાઠ્ય

૮૧૨૨૬૧૨

વર્ગીક

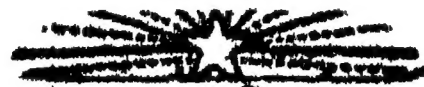
૮૧૨૨૬૧૨

॥ ॐ क्लृप्तं परमात्मने नमः ॥

॥ श्री ॥

वारसदार

नाटकनां गायनो अने दुंडसार.

रचयितार:—रा. भणिलाल पायल.

काव्यविभाग—रा. लवणलाल ब्रह्मभट्ट.

श्री लक्ष्मीकान्त नाटक सभाज.

उपाधी प्रसिद्ध करनार,

अंहुलाल लजवानदास भणारा.

मासेक:—श्री लक्ष्मीकान्त नाटक सभाज.

हाल मुद्रास:—धीकांटा भारतभूवन थीयेटर,—अमदावाद

आवृत्ति पहिली)

सने १९३६

(प्रत २००१)

आ येा पडी श्री जैन ओडवोकेट प्रिन्टींग प्रेसमां वाडीलाल व्यापुलाल
शाहे जापी ठे; धीकांटा जेशींगलाहनी वाडी,—अमदावाद.

किमत चार आना.

વારસદાર નાટકમાં આવતાં મુખ્ય પાત્રો

પુરુષ પાત્રો.

રાધારમણ—એક જમીરદાર

નવલરાય—ખટપટી વકીલ

સતિનાથ—રાધારમણનો ભત્રીજો અને જમીરનો સ્કદાર વારસ

અનુપસિંહ—રાધારમણનો સેવક

અચળસિંહ— „ „

વિહસન—વેસ્ટર્ન હોટેલનો માલિક

જદવરાય—ચોલીસ અમલદાર

માધવરાય—લોકસેવક

ઉપરાંત ન્યાયાધિશ, વકીલો, નાગરીકો, ગામડીયાઓ, સીપાઈઓ વગેરે.

સ્ત્રી પાત્રો.

ચંદ્રકલા—રાધારમણની પુત્રી

રમણી—અનાથ બાલિકા ભવિષ્યની સતિનાથની પત્નિ

જ્યોતિ—જદવરાયની પત્નિ

મોતી—માધવરાયની થનાર સ્ત્રી

ખિન્દુ
ધન્દુ
શુશીલા } જ્યોતિની સહચારીઓ.

ઉપરાંત સખીઓ, કન્યાઓ, વારાંજનાઓ વગેરે.

વારસદાર.

નાટકનો ટુંકસાર

અંક પહેલો

મંગલાચરણ અને વસ્તુસૂચન

પ્રવેશ ૧ લો:—જગીરદાર રાધારમણને શ્રી. આઈ. ઈ. નો ખિતાબ મળ્યો છે તેના માનમાં મેળાવડો. રતિનાથ નામનો આશ્રમમાં ઉછરતો યુવાન વધુ અભ્યાસ માટે વડીલ નવલરાયના કહેવાથી રાધારમણ પાસે રૂપીયાની માગણી કરે છે. રાધારમણ તેનો ઈન્કાર કરે છે. નવલરાય રતિનાથને પૈસા આપી વિદાય કરે છે બાદ ભાવિ ભવદર્શન કરાવી રાધારમણને પોતાની જાળમાં સપડાવવાની યાત્રાઓમાં સફળ થાય છે.

પ્રવેશ ૨ જો:—રામગઢના ફોજદાર બાલવરાયની પત્નિ પતિ-દેવની બેકાબજી માટે અફસોસ વ્યક્ત કરે છે ત્યાં એની બેન મોતી એના દુઃખમાં સહભાગી થાય છે. મોતીના ભવિષ્યનો ભરથાર માધવરાય દેશ સેવામાં જોડાય છે. તેને ઠેકાણે લાવવા અને સાદુ ભાઈની હાંસી કરવા માટે સુંદર તાગડો રચે છે.

પ્રવેશ ૩ જો : વધુ અભ્યાસ માટે વિદેશ જતા રતિનાથને રમણી નામની બાળા સ્વાશ્રયી બનવા તેમજ હિંદુસ્તાનની સંસ્કૃતિની વિશેષતા સમજાવે છે. પોતાના ભાવિ મનોરથનો વિનાશ થતો જોઈ ચંદ્રકલા ઉશ્કેરાય છે છતાં રતિનાથ પોતાના નિશ્ચય પર કાયમ રહી વિદેશ જવાનું મુલતવી રાખે છે બાદ પોતાના સંતાપનું મૂળ નાબુદ કરવા સધારમણ ગુપ્ત વેશે આવી રતિનાથ ઉપર ઘા કરવા જાય છે ત્યાં નવલરાયના હાથે રતિનાથનો બચાવ થાય છે.

પ્રવેશ ૪ થો : ચંદ્રકલા પોતાની મનોવ્યથા રમણી સામે રજુ કરે છે. સ્ત્રી હૃદયમાં રહેલા માત્સર્યનું દિગ્દર્શન રતિનાથ તરફ વળતી ચંદ્રકલાને સધારમણ આગળ વધતી અટકાવે છે અને રતિનાથનો વિનાશ કરવા નવલરાયનો સહકાર સાધી અચળસિંહ નામના પોતાના સેવકને શત્રુ સંહારનું શસ્ત્ર બનાવવાનો નિશ્ચય કરે છે.

પ્રવેશ ૫ મો : રમણીના વાક્યાતુર્ય અને વ્યક્તિત્વથી અંજાયેલો રતિનાથ હૃદયનો ઉભરો ખાલી કરવા આવે છે પણ રમણીની તિવ્ર વાણી તેના હૃદયને આઘાત ઉપજાવે છે અંતે ઉભયના અંતઃકરણમાં યદ્દિચ્છીત આકર્ષણ ઉત્પન્ન થાય છે. શંકાશીલ ચંદ્રકલા પોતાના દિલની વાત રમણી

પાસે ઠપકા અડપે રળુ કરે છે. ચંદ્રકલા રતિનાથ આગળ પોતાનું હૃદય ખોલી નાંખે છે. ત્યાં રતિનાથનો નાશ કરવા આવેલા અચ્ચાસિંહના હાથે ચંદ્રકલા ઘાયલ થાય છે.

પ્રવેશ ૬ ઠો : માધવરાય આવવાના છે એ ઉત્સાહમાં અધીરી થયેલી મોતીને જ્યોતિ ધીરજ આપે છે. જાદવરાય ફોજદાર સ્વયંસેવક પાર્ટીના આગેવાન તરીકે આવેલા માધવરાયને એરેસ્ટ કરીને ઘેર લાવે છે. માધવરાયની શુદ્ધિ ઠેકાણે લાવવા જેલમાં મોકલવાને બદલે જાદવરાય માધવરાયને ઘરમાં નજર કેદ રાખે છે.

પ્રવેશ ૭ મો : સ્વાશ્રયી જીવન ગુજારતા રતિનાથનું કાસળ કાઠી નાખવા સારાદરમણ અને નવલરાયે અનુપસિંહને ધનલોભથી પોતાનો કરી લીધો છે. રતિનાથ કાવત્રાખોરોની જાળમાં સપડાય છે. અનુપસિંહ રતિનાથનું ખુન કરવા તત્પર થાય છે કિન્તુ રતિનાથના દયાજનક શબ્દોથી અનુપસિંહનું હૃદય પલટાઈ જાય છે. અનુપસિંહની નાફરમાનીથી ઉશ્કેરાઈ સારાદરમણ અને નવલરાય બંને શતરૂઓનો નાશકરવા તત્પર બને છે. પરસ્પર વિખવાદ વધતાં અનુપસિંહ રતિનાથને બચાવી નાસી છુટે છે.

અંક બીજો.

પ્રવેશ ૧ લો : વેસ્ટર્ન હોટેલના માલીક વિલ્સન પામના એક યુરોપીયનને લુટી લેવાને તૈયાર થયેલા ભીલ કોડોના હાથમાંથી અનુપસિંહ અને રતિનાથ વિલ્સનનો મથાવ કરે છે. ઉપકારવશ વિલ્સન તે બન્નેને પોતાની સાથે લઈ જાય છે.

પ્રવેશ ૨ જો : નજરકેદી માધવરાય જલમાં મહેલની સમવડો પામતાં આશ્ચર્ય મુગ્ધ બને છે. નજરકેદમાં પુરુષ અધિકારીઓને બદલે સ્ત્રીઓ નિહાળી વધુ મુંઝવણમાં પડે છે. જિંદુ પાસેથી પણ કંઈ ખુલાસો મળતો નથી. જાદવરાય અને જ્યોતિ માધવરાયની મુંઝવણમાં ખુશ થાય છે. બળાપો કરતી મોતીને જાદવરાય એક ખુની સ્ત્રી તરીકે રખુ કરે છે એથી માધવરાય વધુ મુંઝવણમાં પડે છે.

પ્રવેશ ૩ જો : ચંદ્રકલા અને સખીઓનો નમ્ર વિનોદ. પોતે પસંદ કરેલા રાજકુમારને પસંદ કરવા માટે રાધારમણ

ચંદ્રકલાને આશ્રય કરે છે. ચંદ્રકલાનો ઇન્કાર અને આજીવન
અધ્ય્યાસિણી રહેવાનો નિશ્ચય. નાસી છુટેલા રતિનાથને સપડાવવા
નવલરાય નવી તરફીય રચે છે પણ એમાં એને નિષ્ફળતા
સાંપડે છે, રતિનાથ જીવે છે એ ભેદ રમણી પામી જાય છે.
રમણીને કેદ કરવા જતાં ચંદ્રકલાના હસ્તે રમણીનો છુટકારો.

પ્રવેશ ૪ થો : બેન બનેવીના ચેનચાળાથી કંટાળેલી
મોતી જિંદુ પાસેથી માધવરાયનો સર્વ વૃત્તાંત સાંભળે છે.
માધવરાયને વધુ મુઝવણમાં નાખવા શુશીલા નામની કાળી
સ્ત્રીને રજુ કરવામાં આવે છે. શુશીલાના ચેન ચાળાથી
માધવરાય વધુ ગભરાય છે.

પ્રવેશ ૫ મો : ઉપકારવશ થયેલો વિહસન અનુપસિંહ અને
રતિનાથનું સ્વાગત કરે છે તેમજ તેમનું રક્ષણ કરવા પોતાની
લાગવગનો ઉપયોગ કરવાનું વચન આપી નોકરીમાં રાખે છે
શુભતેજો રતિનાથ અને અનુપસિંહની શોધમાં નીકળેલ
રાધારમણ અને નવલરાયનું આગમન, જેને શોધી રહ્યા છે
તેજ માણસો હોટલમાં છે એમ જાણતાં હોટેલના મકાનને
આગ લગાડવાનો નિશ્ચય કરે છે. આત્મશાંતિ મેળવવા માં
અમેરિકાની મુસાફરીએ જવા નીકળેલી ચંદ્રકલાને વિદા

આપવા આવેલી રમણી દાખલ થાય છે. રતિનાથનું મિલન-
ચંદ્રકલા હસ્તે રમણી અને રતિનાથનો હસ્ત મેળાપ. આગની
બુમ પડતા માણસો નાસભાગ કરે છે. ચંદ્રકલાનું મૃત્યુ-
અનુપસિંહ, રતિનાથ અને રમણી આગમાંથી બચી જવા
પામે છે.

અંક ત્રીજો

પ્રવેશ ૧ લો : પુત્રીના મૃત્યુથી ચિંતાચક્ત રાધારામણને
નવલરાયનું શાંત્વન, નવલરાય પોતાની હેન્ડમેન આગ વખતે
વેસ્ટર્ન હોટલમાં ભુલી ગયો છે. વિલ્સન અને અનુપસિંહ
હેન્ડમેનના હથીયારથી કાચદાનો ડર બતાવી રાધારામણ
પાસેથી વીસલાખ રૂપિયા પડાવે છે.

પ્રવેશ ૨ જો : દિનપ્રતિદિન વધુ મુશ્કેલીમાં મુકાતા
માધવરાયને મુકિત મળે છે. સાદુ ભાઈએ કરેલી હાંસીનું
ખરું સ્વરૂપ જાણ્યા બાદ મોતી અને માધવરાયનો હસ્ત
મેળાપ અને આનંદ.

પ્રવેશ ૩ જો : એક બાબુ વીસ લાખ રૂપિયા પડાવી
બીજી તરફથી નુકસાની મેળવવા વિલ્સને રાધારામણ અને
નવલરાય ઉપર કેસ કર્યો છે. નવલરાય તાજનો સાક્ષી બની
સત્ય બીના જાહેર કરે છે. રાધારામણની આત્મહત્યા, કેટ
બચા હકદાર રતિનાથને રામગઢની જાગીર સોંપે છે.

અંતિમ ઉપસંહાર.

શાંતિ !

શાંતિ ! !

શાંતિ ! ! !

॥ ॐ तत्सत् परमात्माने नमः ॥

श्री गणेशाय नमः

वारसदार

नाटकनां गायनो

भंगणायरण.

वारन वदन हे गणपति

भंगलभय मनહર કરજો વિમળમતિ,

સગ્યભાલ વિધાવિહારી

વિચારવાણી—શ્રુતિ સ્મૃતિ સ્વામી

શુભકર શિશુગણ નમામિ

જય જય કર શાંતિ પ્રસારી.

ખાખાઓ:—

૨

માયા મોહ ગુંચવણી રહેજે સમજી ના સમજાય

સમજે તોયે સર્વ ભૂલે છે. પરિણામે પસ્તાય.

કોઈ લક્ષ્મીથી મદમાતા રૂપમાં દિવાના થાતા

દિપ ઉપરના મૂર્ખ પતંગો અંતે સળગી જાય.
સત્તા લોભે થઈ દાનવ માનવતા ભૂલે માનવ
સંપત્તિ સત્તા થાયે શત્રુ એ મશ્વરનો ન્યાય

કંચનીઓ:—

૩

પીનસ્તનની પ્રમદા જતી પનથટ ફેરી વાટ
જગ ઝીલતાં જીવન મળ્યાં રસ સરવરને ધાટ
પીન પયોધર ઉપર કંચુકી શોભતી
રહેજે રસિકની ત્યાં આંખલડી શોભતી
નયનોના બાણે બચવા સાળુ સંકારતી
જેશે નિતાંબ કાઠે લજ્જા એ આવતી
ઝટપટ ચાલું તે લંક લચકાતી

લજ્જા બહુ આવતી

ભાન ભૂલીને ઝાંઝર પગનાં ત્યાં ખોયાં
હારી બલિહારી દિલડે દરદો પરોવ્યાં
લૂંટાણી લાખેણી લાજ હું મદમાતી

નયનો નયાવતી

જ્યોતિ:—

૪

રાતલડી પરણ્યાની પહેલી વિલિ ગઈ તકરારમાં
કાલ સુધરશે પરણ્યો મારો રહી ગઈ હું તો ભારમાં
ઉન્હા છે નિઃશ્વાસ જીવવું આંસુના સહારે
એકે ઠરવા ઠામ નથી આ સળગેલાં સંસારમાં
હું રસિકા બહાલમજીને કરતી બહાલ વધારે;
રીસ કરી બહાલમજી કહેતા આવું છું પગવારમાં

મેાતી:—

૫

જવા દઈશું નૌકા કિનારે કિનારે
તરી જઈશું સાગર સુકાની સહારે.
કાયાની હોડલીને પ્રિતમ ખેવૈયો;
મીઠો છે મહેરામણ બહાલમના વિહારે.
સાગર તરંગ જવાં હયાં ઉછળશે;
ગુંથાશે ત્યાં હયાં આતમના ઈશારે.

રમણી:—

૬

આ દિવ્ય ભૂમિ ભારત મૈયા છે જની જોડ જણાય નહિ;
જે સંસ્કૃતિ ઉજવલ સુમન સુવાસે વાડીએ સૂકાય નહિ.
સ્થાન લીલાનાં કૃષ્ણ તણાં જ્યાં રામ તણાં સૌ ત્યાગ વસે,

ત્યાં દિવ્ય પ્રભા ઝળકે વિભુની પછી જગમાં ઝાંખી થાય નહિ.
કઈંક લૂંટારા લૂંટી ગયા પણ જેનાં હીર ન લેશ થટે,
આથમતાં શું અમને લૂંટે જ્યાં પૂર્વના પૂણ્ય ભૂંસાય નહિ.

રમણી અને સહચરીઓ:—૭

સ્નેહ ભાવ ભીની જીવન સખી પુરુષની
સાધન રમતનું થઈ છે અખળા બિચારી જગની
કમનીય હોય ત્યારે વાતો કરે પ્રણયની,
કાતિલ કુહાડે કાપે કામળ કળી કુસુમની
જાણીને ઝેર પીવું વિમાસવું વૃથા ત્યાં
કાંચન કરીને લેતાં આશા પ્રગે જીવનની

રમણી:—

૮

સાગર કેમ સમાયે કહેશે નાની ગાગરમાં !
અમૃત સાથે ઝેર ભજ્યાં છે ખારા સાગરમાં
પ્યાલામાં સાગર પીવાને જીવનમાં ચૈતન ભરવાને
દ્રષ્ટિમાં સૃષ્ટિ આખી છે નટવર નાગરમાં
દ્રષ્ટિ જેની દોષ વગરની એની દુનિયા દુઃખ વગરની
એજ સમાવે રહેજે સાગર નાની ગાગરમાં

મેાતી:—

૯

સૂની સૂની હેયાની અમારી કુંજમાં કાચલ ટહુકે
એના ટહુકે છે વેદના વિકાર કાં કાચલ ટહુકે
હું બગતીને ઝાઝી શું બાગતી
થઈ નિહુર કાગજડાંને કાપતી...કાચલ ટહુકે
ગાન મીઠાં અલી તું ટહુકારજે
મારા બહાલમને રેનેહે સત્કારજે...કાચલ ટહુકે

મેાતી:—

૧૦

દીઠા મેં નયનોના જાદુ અપાર નાવલીયામાં
ઝળકે છે ઝળકે છે જ્યોતિ ઝળકાર નાવલીયામાં
આશાની વેલ મારી ફળશે ને ફાલશે
નયનોના નાથ નયન નયનોમાં ઢાળશે
સૃષ્ટિમાં સુધાનો સાર નાવલીયામાં
વાતે વિતાવી રાત રીઝવી પ્રભાતમાં
અંતરની વાત બધી કહીશું અકાંતમાં
સુખ શેયાના દીઠા કરાર નાવલીયામાં

અંક બીજો

ભીલ કન્યાઓ:— ૧૧

છેલ વિજના વણુંભ્યા આજ વહેલા આવે.
રાજ વહેલા આવે

સૂની સેજલડીને સૂના છે સાજ
વિનતિ કરું છું રાજ મૂકીને લાજ
રાજ વહેલા આવે

આષાઢીલા મેઘનાં ઘેરાં ગર્જન થાય
વેરાણુ એમાં વિજળી ચિત ચળાવી જાય
ચિતડાના ચોર રે મનડાના મોર રે
ઝુરે વિલ્લેગણુ વિરાગમાં

કાંચનની વેલડી બાળા અલબેલડી
બળતી બિચારી અનુરાગમાં

ખિંદુ:— ૧૨

નિષ્કુર જાત નરની કોમળ બિચારી નારી
પુરેપુરા વિકારી સ્વરૂપના શિકારી.
કરતી ગુલામી એથી કહેવાય નાર અબળા.

સ્વાર્થી જનોએ સ્નેહે સ-તા દીધી વધારી.
શક્તિ સ્વરૂપ નારી આજે બની છે સખળા:
નકકી હવે ઉતરશે પુરૂષો તણી જુમારી.

ધન્દુ: —

૧૩

કળીયો હંખ વિના કરમાયરે ! ભમરા દુલવાડીએ આવ
ઢંઢં ને વિષ અમૃત પીવાય રે ! ભમરા દુલવાડીએ આવ

રસ ગુંજન તહારાં મન ગમતાં

અમ હૈયાં એથી થનગનતાં

હર કાંઠલહે અજવાળાં થાય રે ! ભમરા દુલવાડીએ આવ

તું જુગ જુગનો પ્રેમી જ્ઞાની

કદી કમળ કરે કંઈ નાદાની

નવ પાંખડી તુંથી છેદી જાય રે ! ભમરા દુલવાડીએ આવ

પરિચારિકાઓ:— ૧૪

આવો રસિયાં હો રાજ આજ રસને મંદિરીયે

ભક્તિની ભાવના રસાળ....

વસમીએ રાગભરી વાટ છે વિરાટની
 સંયમ ને શીલ શોભા કાયાના ઘાટની
 શક્તિએ સ્નેહની વિશાળ....

વિજળીની વેલ લેણે હૈયાં કુસુમશાં
 સચે રાગીનાં હૈયાં ત્યાગી થઈ ત્યાગમાં
 એ પ્રીત કેરી રીત છે રસ બાલ....

રમણી:—

૧૫

હરે પળે તોબાહને ગુન્હા તમારા હરધડી
 બેહાલ અંતે થઈ જવાના પાપને પથે પડી
 દુનિયા અજબ બાજર માનો કાટડી કાજળ ભરી
 પાપ રેખા લાગતાં પોકારશે માથે ચડી.
 ગર્વ ત્યારે ઉતરશે જ્યાં કાળ નોખત ગડગડી,
 હસી હસીને કરી દ્યો કર્મો ભોગવી દ્યો રડી રડી.

રમણી:—

૧૬

રાગી વિરાગી ! ત્યાગી તારા વિચાર બહેની (૨)
શિષ્યવ્યા અમોને તેતો પ્રીતિ પ્રકાર સજની (૨)
ભોળું બિચારું મુલમુલ હસતું ગાતું ઉપવનમાં,
લાખો ભરી'તી આશા કુમળા કુંવારા તનમાં,
અંતે સમાધિ એની રસ કુંજ દ્વાર બહેની (૨)
જે જે અનુપમ એને ઉપમા ઝાઝી શું આપું
સાગર સમાન તેને અંજલી તે હું શું આપું;
ધરવા મુરજને તે શું દિપના ઉગ્ગસ જેના
વિમળા પ્રકાશ.....

મોતી:—

૧૭

આંખડી ખોળે અલમેલાની આંખને
પાંખડી ખીલી કરમાય
મારું મન મોઢું રસીલાના રાગમાં
આંખથી જોડું છતાંયે મગાય ના
દુઃખડાં ડોને દહેવાય

કાયા મારી સગમે અનંગ તણી આગમાં
 શીખા સમીરે કાયા મારી આ કંપતી
 ઘડકે છે છાતલડીને આખલડી થંભતી
 મારી રાતડી જુગ જંવી જય

શુશીલા અને માધવરાય:—૧૮

હું તો મોહી પડી છું દિલદાર રસિકવર રંગભીના
 મીઠા માણે માણીગર વિહાર રસિકવર રંગભીના
 રાવણની બોલેન ફર રહેજો રસિકડી
 જોયાં તમેને ત્યાંથી આવે છે આંકડી એ માવડી
 પ્રીતે શીખે પ્રીતિના પ્રકાર રસિકવર રંગભીના
 અલબેલીજી આઘાં રહેજી અંતરીયું અઠગાયે
 નયન બાણના મારથડી તો સાફ છબીલો આવે
 કાળી છું પણ કામણુગારી મારી મરજી માનો
 જીવ લઈને મને જવાહો છેલ્લી અરજી માનો

કન્યાનીઓ:— ૧૯

લાલી લાખ શુભાબની એવા ગૌર કંપોલ
 બહાલજી વરણાગીયે લૂંટ્યા રસ આણુમોલ
 રસના મંદિરીયે મેં તો રજની વિતાવી
 પીડાએ સહેતાં સહેતાં પીડા પતાવી,
 વસમી પીડાએ અમને બહાલી વધારે લાગી

કળીયો કાયાની ખીસી જ્યોતિ જીવનની જાગી
 દેયાંના હારે દીધાં દેયાં હસાવી.....
 લલના લલિતના દેયે લગની લાલની લાગી
 માયા મોહનની મળતાં બ્રમણ્યો ભવની ભાગી
 કાયા વૈતરણી તીરે કાયા કસાવી

રમણી:—

૨૦

એક હતી સુકામળ બાળા એણે ગુંથી કુલની માળ
 રસના પંથે ભૂલી ભમતી ત્યાં મળી પિયુની ભાળ
 થઈ ધાયલ હંસી બિચારી જ્યાં જોયો પ્રેમ પ્રકાશ
 જે પંથે જ્યોત દેખાણી એ હતો સહજ આભાસ
 સ્નેહી થઈને સ્નેહ વૃક્ષની કાપી કોઈએ ડાળ
 કળી કામળ સાવ કુસુમની ત્યાં નવ ધરીએ કુઠાર
 કેમ ગમે છે તુજને કુટરત તરુણ હૃદય અંગાર
 જાન ભૂલી બ્રમમાં ઘડનારે ઘડી અજબ ઘટમાળ.

અંક ત્રીજો

સંતજન:—

૨૧

બ્રમમાં ભૂલેલ હંસા જોને જરા તો જાગી
 તારા ગાંજે છે જંને જાશે તને એ ત્યાગી
 ધરતો ગુમાની જેની લક્ષ્મી વહી જવાની:
 કાયા છે સાવ કાની લગની શું એની લાગી.
 સુકૃત્ય કંઈક કરજે અવસર ફરી ન આવે:
 આવી અજલ ખડી ત્યાં મળશે ન ઘડી માગી.

શુશીલા:—

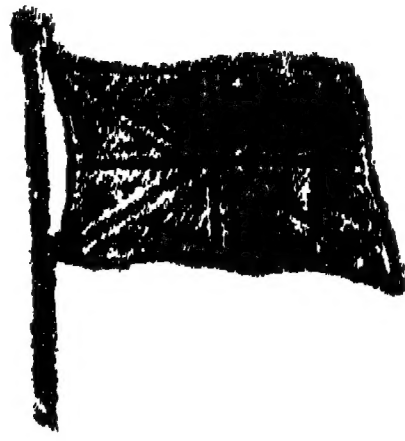
૨૨

તુમ્હી મેરે દિલમેં સમાયે હુવે હો
 તુમ્હી નાથ નજરો મેં આયે હુવે હો
 પ્રભુકી કસમ કુન્છ નજર તો મીલાવો
 નજર સે નજર કયું ચુરાયે હુવે હો
 મરે મંચ તુમપે તુમ હો એ પરવા
 છગરપે છરી કયું ચસાયે હુવે હો
 જુદાર્થ કી ઘડીયાં હમે કપ્ટ દેતી
 દુઃખી કે કયું પાગલ બનાયે હવે હો.

મોતી-માધવરાય:— ૨૩

મારા જીવનના આધાર ઝાઝું શું બોલું
 સમજો અણબોલ્યા ઉદગાર ઝાઝું શું બોલું
 જોખન ઘેલી નવલ નવેલી પામ્યો મુંઢર સજની
 વિતિ વેળા પ્રખર તાપની સુખની આવી રજની
 ઉઘડ્યાં મનમંદિરનાં દાર ઝાઝું શું બોલું
 રસ સરવરની પાળે રસિયા વિતે રસભર રાતો
 પાતળીયા પ્રીતમજી અમને મીઠી એ એકાંતો
 કેમજા શૈયાના શણગાર ઝાઝું શું બોલું.

— . . સમાપ્ત . . —

આ નાટકની બાબતના તમામ હક સને ૧૮૬૭ના ૨૫મા એક્ટ
મુજબ માલિક પોતાને સ્વાધીન રાખ્યા છે મારે રજા
શિવાય કાપડો છાપવું, છપાવવું, વેચવું, વેચાવવું,
તેમજ બજાવવું કે બજાવવું નહિ.

